

Men ziet, dit is een tendenz-roman in optima forma. Eigenlijk is de roman aan de Tendenz (strekking) opgeofferd.

Het onderwerp op zichzelf heeft alleen voor perverse zielen iets aantrekkelijks.

Het rein gemoed reageert er tegen.

In het „Voorwoord“ (waarom dat leelijk germanisme hier behouden?) leidt iemand (wie? vertaler of vertaalter? uitgever?) het aldus in: „Een boek, dat getuigt van kracht, van moed; dat de dingen bij hun naam durft noemen. Men kan het niet iedereen in handen geven; maar hem, die de vereischte rijpheid voor zulke lectuur bezitten, zal het een rijken zegen aanbrengen. Zonder verschooning en toch met teedere vrouwenhand trekt de schrijfster den sluier weg, die voor onwetenden zooveel nooden van lichaam en ziel verbergt“.

Hiermee kan ik het vrij wel eens zijn.

Alleen zou ik dubbel onderstrepen willen: „Men kan het niet iedereen in handen geven“.

Men mag het niet in de huiskamer laten liggen.

Nog minder met de gedachte: „het is van Von Maltzahn, het zal wel onschadelijk zijn“ het zijn kinderen laten lezen.

Of het boek misschien niet beter onvertaald had kunnen blijven, omdat hier de zedelijke toestanden zoo gunstig verschillen van die van Duitschland?

Hoe graag zou ik dit bevestigen.

Maar ons land staat op zedelijk gebied werkelijk niet zoo ver boven Duitschland.

Als gij toch in het pas verschenen tijdschrift over Sexuele Hygiëne leest, dat in de groote steden zonder overdrijving 75 % van de mannelijke bevolking aan zekere geslachtsziekte lijdt of geleden heeft en dat het getal vrouwen moeilijker is te schatten, maar ook zeer groot is; of ook dat zij in minstens 50 % der gevallen definitieve onvruchtbaarheid veroorzaakt, dan staat gij voorzeker een oogenblik stom van verbazing.

Dan voelt ge, dat ook te onzent kiesche voorlichting en waarschuwing op haar plaats is.

De oorlogsjaren hebben het zedelijk peil maar beneden gedrukt.

Alleen zou men nog kunnen vragen, of ons Gereformeerde volk dit wel zoo noodig heeft.

En nu geloof ik zeer beslist, dat onze Gereformeerden hierin ten voorbeeld mogen gesteld.

Toch — en dit vergete men niet — is niet alles goud, wat onder ons blinkt.

Controle is hier zoo uiterst moeilijk.

De pestilentiën, hier bedoeld, wandelen in de duisternis.

Voor Farizeeische voldaanheid bestaat geen reden.

Ik denk, dat ieder predikant onder groote steden gevallen kent, waarin b.v. gemengde huwelijken ook te dezen opzichte een ramp over het gezin hebben ontlast.

Voor in deze gemengde huwelijken schuilt een ontzettend gevaar.

Men sluite daarvoor toch de oogen niet.

Een boek als van Von Maltzahn kan hier inderdaad goede diensten verleen.

HEPP.

„Ons Doopsformulier“, door Dr. B. Wielenga. Tweede herziene druk. J. H. Kok te Kampen.

Voor de aankondiging in ons blad eerst een korte aanhaling uit de „Voorrede“: „Een uitvoerige beschouwing van de leer des doops, naar de opvatting van de vaders der hervorming, mag ook thans actueel worden genoemd, in zooverre namelijk in verschillende kringen van de Gereformeerden nog steeds niet de gezonde verbondsleer uit den blootlijf der reformatie, maar de meer gemoedelijke en oppervlakkige literatuur uit de 18de eeuw inheemsch is.“

Ook kan niet worden ontkend, dat het methodisme met zijn vele ekklesiastische vertakkingen meer dan ooit in de Kerken, ten nadeele van een gezonde beschouwing van den kinderdoop, zijn invloed doet gelden.

Groote, ingrijpende veranderingen heb ik in het boek niet noodzakelijk geacht, hoewel ik thans in sommige dingen meer reformatorisch voel.“

In een Kerkhede, die mijn boek „recenseerde“ doet een „trouwe wachter“ de vriendelijk-belangstellende vraag: wat ik met dat „reformatorisch voel“ bedoel.

Erg gemakkelijk is deze vraag niet, want je kunt beter zeggen wat je denkt, dan wat je voelt. Als ik het zelf precies zuiver had geweten, zou ik het wel in het Voorwoord gezegd hebben. Ik vermoed, dat ik met dit „voelen“ bedoel: een sterker neigen naar verandering van sommige woorden en passages in ons doopsformulier, b.v. in het begin van het gebed voor den doop, waar van Zondvloed en Rode Zee wordt gesproken. Ik heb wel verschillende wijzigingen voorgesteld, doch deed dit wat schuchter, omdat in den tijd, toen ik dit boek schreef, er nog geen sprake was van herziening der liturgie.

Het reformatorisch streven, dat sinds in onze Kerken langzamerhand wat meer tot uiting kwam, heeft zeker ook op mij invloed doen gelden. Vooral nu de Synode voorgeing, is het onze plicht zonder aarzelen te volgen.

B. W.

## CORRESPONDENTIE.

B. M. te A. Uw „stem“ hebben wij als vraag in de Vragenbus laten vallen.

A. W. te A. en G. H. te Z. Met belangstelling namen wij van uw brieven kennis.

K. v. K. te H. Een paar vreemde woorden schaden niet, ook als ze onvertaald blijven, indien zij slechts duidelijk zijn uit het verband. Geheel te vermijden zijn ze niet. Zie het bedrukte hoofd van uw eigen brief.

REDACTIE.

## KERKNIEUWS.

### GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Kralingen, J. Mulder te Schiedam en J. de Waard te Ferwerd, Vroomshoop, G. H. Dijkstra te Lissemsens en E. v. d. Laan te Ulrum.

Beroepen te:

Bunschoten-Spakenburg A. J. de Waard te Ferwerd, Echlen (Fr.) G. Laarmann, cand. te Den Haag, Huizum, K. Minnema te Garjip, Riddaerkerk, J. L. v. d. Wolf te Haastrecht, Westbroek, J. E. Westerhuis te Oud-Loosdrecht, Woudsend, G. D. Scheepstra te Westergaast.

Bedankt voor:

Amsterdam, Dr. K. Dijk te Den Haag, Amsterdam, W. H. Gijzen te Scheveningen, Arnhem, Dr. K. Dijk te Den Haag, Honnerta, W. F. Geerds te Veenwoudsterwal.

Afscheid van:

Brouwerhaven, F. Tollenaar, Tekst Hand. 20:32, Lochem, A. Terpstra, Tekst Ps. 33:18—20.

Intrede te:

Gouda, W. Veder, Tekst Matth. 13:47—50, Oude-Pekela, J. D. Heersink, Tekst 1 Cor. 1:1—3, Overschie, C. J. v. d. Boom, Tekst 1 Cor. 1:23—24.

Beroepbaar. De classis Edam stelde na praeparatoir examen, den heer J. Dulve beroepbaar voor den dienst des Woords.

Toegelaten. De heer A. J. Bouma, is door de classis Leeuwarden peremptoir geëxamineerd en toegelaten tot den Dienst des Woords.

Met verlof. Dr. D. K. Wielenga, missionair dienaar des Woords te Pajeti, is hier te lande aangekomen en zal te Kampen verblijf houden.

Ambt neergelegd. Dr. C. Veltenaar te Voerendaal heeft zijn ambt als dienaar des Woords aldaar neergelegd en zal trachten te worden toegelaten bij de Ned. Herv. Kerk.

De cand. B. M. Schuurman, beroepen pred. voor Woonsoob, heeft zich aan de Geref. Kerken onttrokken en zich met het Ned. Zend. Genootschap in verbinding gesteld.

### CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Afscheid van:

Gravendeel, H. Velema, Tekst Zach. 8:19b.

### GEREFORMEERDE GEMEENTE.

Tweetal te:

Amsterdam, G. H. Kersben te Ierseke en J. Franje te Barneveld.

### NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Drietal te:

Helenaveen, J. G. M. Andrae te Someren, T. G. Meester te Urmond en H. J. van Rooijen, tijd. te Werkhoven.

Beroepen te:

Gorinchem, J. G. Keij te Varik, Kesteren, A. F. P. Pop te Ameide, Maria Hoorebeek, A. Goedhart te Borne, Nieuwe-Tong, H. J. v. Schuppen te Groot-Ammerla, O. L. Vrouwen-Parochie, P. N. Tonsbeek te Kietwindweer, Schoonebeek, P. Siemeling te Gaastmeer, Wijnjetorp, J. I. v. Schaick te Lettelberd.

Aangenomen naar:

Daarle, E. v. Aach te Babyloënbroek, Warns, c. a., Ph. Peter te Zuidland, Zand (Gr.), J. J. P. Heeringa te Loppersum.

Bedankt voor:

Asperen, J. Vermeulen te Mijnsheerenland, Elst, Mr. J. P. Dijkstra, cand. te Den Haag, Hedel, K. v. As te Dirksland, Nuenen-Geldrop, Mr. J. P. Dijkstra, cand. te Den Haag.

Intrede te:

Doenbrug, Dr. K. J. Brouwer, Tekst Lukas 5:28b, Elspeet, J. H. v. Paddenburgh, Tekst 1 Petr. 4:18, Elkerzee, Jac. Poort, Tekst Ps. 23:1a, Oude- en Nieuwe Weering, W. W. Siddré, Tekst Coll. 3:11b.

Afscheid van:

Huissen, A. J. Splinter, Tekst 2 Cor. 6:1.

Jubilea. Dr. Joh. Langman te Groningen, hooft 8 Maart a.s. zijn 25-jarig ambtsjubileum te gedenken.

De J. H. F. Remme, Naar aanleiding van de mededeeling aangaande het niet komen van Dr. J. H. F. Remme naar de Ned. Herv. Gem. te Amsterdam, schrijft iemand uit Amsterdam in „De Waarheidsvriend“:

„Wel doet het gerucht de roddel, dat er voor Z.Eerw. geen huis te verkrijgen was en dat zou indien 't een gewoon geval gold, gezien den huidige woningmood, verklaarbaar zijn. Maar in een gewichtige zaak als deze lijkt het ons vreemd.“

En juist omdat Dr. Remme een „Bondaman“ is — in het leger onzer predikanten nog niet vertegenwoordigd — noemen wij dezen gang van zaken een zeer betreutswaardig feit.“

## POSTCHEQUE- EN GIRODIENST.

Als een of meer handelingen op eene postrekening hebben plaats gehad, ontvangt de rekeninghouder daarvan telkens eene opgave van het postkantoor, waaruit hij tevens kan zien hoe groot het nieuwe saldo-tegoed zijner rekening is. Neemt hierom ook eene postrekening.

## Wie nog geen kennis gemaakt heeft met het handige boekje JEZUS LIJDEN, STERVEN EN OPSTANDING

(Ineenvoeging der vier Evangelien)

— door H. J. VAN KEMPEN —

weet niet, welk gemak het geeft bij de behandeling der Lijdensgeschiedenis. Al wat de vier Evangelisten over het Lijden, Sterven en de Opstanding van Jezus mededeelen, is hier naar tijdsorde met de woorden der Schrift gerangschikt. Prijs slechts f 0.50.

Goes.

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

## AMSTERDAMSCH

Maatschappijen van LEVENS- en ONGEVALLEN Verzekering

N. Spiegelstraat 17 - Amsterdam

VERZEKERD BEDRAG af. Levensverzekering f 100.000.000.—  
RESERVE . . . . . f 20.000.000.—

Commissarissen:

JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, Voorzitter; MR. TH. HEEMSKERK; JHR. MR. F. K. v. LENNEP; H. W. v. MARLE JB.; MR. F. E. POSTHUMUS MEYER; MR. J. W. RAMAER.

Directie:

JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN; JHR. J. DE SAVORNIN LOHMAN; MR. J. C. L. VLAANDEREN.

Bij J. H. KOK te Kampen  
verscheen heden:

## DE ANTICHRIST

DOOR

Dr V. HEPP

Tweede goedkope druk.

Prijs f 2.25.

Geb. - 3.35.

Niemand late dit hoogst belangrijke en door de gansche Christ. pers. zoo dringend aanbevolen boek ongelezen. Het is een boek van blijvende waarde.

## ZALIG DE DOODEN, DIE IN DEN HEERE STERVEN

Een lied met harmonium-, orgel- of piano-begeleiding.

2e druk. Prijs f 0.40.

OOSTERBAAN & LE COINTRE.

GOES.

## CHR. RUSTOORD

VREDESTEIN — DRIEBERGEN

Schoone omgeving.

Gezellig verkeer.

Billijke prijs.

Prospectus met aanbeveling van bekende personen, w.o. H.H. Doctoren, wordt gaarne toegezonden. Ook gelegenheid voor vaste inwoning.

W. SLUITER, Directeur.

## Maatschappelijk Kapitaal

f 500.000.—.

Raad van Commissarissen:

Mr. J. A. DE WILDE, s-Gravenhage, W. DE VLUGT, Amsterdam, WILH. RICHTERS, s-Gravenhage, S. BAKKER, Bussum.

Directie: P. MEIJER.

Vraagt nadere inlichtingen bij de Directie.

Met enkele dagen verschijnt:

de tweede vermeerdeerde druk van

## DE LEVENSAVOND VAN DR. A. KUYPER

DOOR

H. S. S. EN J. H. KUYPER.

Royaal formaat. — 136 pagina's. — Geïllustreerd.

Prijs f 2.25. — In stempelband f 3.40.

KAMPEN.

J. H. KOK.

7 cl.

Bijzondere aanbieding

8½ cl.

## CAHIERS!

Wij kunnen momenteel leveren CAHIERS van prima houtvrij papier, 36 bladzijden (goed beschrijfbaar aan beide zijden) tegen onderstaande prijzen:

Kwaliteit A à f 70.— per 1000.

B „ - 85.— „ 1000.

Proefpakket (postp. van 5 K.G.) bevattende 40 cahiers van elke kwaliteit, wordt op aanvraag franco toegezonden tegen den prijs van f 6.80.

GOES - OOSTERBAAN & LE COINTRE